خشم صاحبنظران آمریکایی از تکروی‌های بیش از حد تل‌آویو

چالش دو دولتی اسرائیل

سجاد مطارزاده
مترجم

مایکل بارنت استاد رشته روابط بین‌الملل و علوم سیاسی در دانشکده روابط بین‌الملل الیوت در دانشگاه جورج واشنگتن، تاتان براون استاد علوم سیاسی و امور بین‌الملل در دانشگاه جورج واشنگتن و عضو ارشد غیرمقیم در بنیاد کارنگی برای صلح بین‌المللی، مارک لینچ استاد علوم سیاسی و امور بین‌الملل در دانشگاه جورج واشنگتن و شبیلی تلهامی، استاد کرسی صلح و توسعه انور سادات در دانشگاه مریلند و عضو ارشد غیرمقیم در موسسه بروکینگز چهار استاد برجسته روابط بین‌الملل در دانشگاه‌های آمریکا هستند که در مقاله‌ای مشترک با عنوان «واقعیت تک‌دولتی اسرائیل» که در شماره آخر نشریه فارن‌افرز منتشر شده است، با تاکید بر مشابهت رژیم صهیونیستی و نظام آپارتایدی و اذعان به حمایت بی‌قید و شرط آمریکا از این رژیم در سال‌های پس از تاسیس، خواستار تغییر رویه در راهبرد واشنگتن نسبت به تل‌آویو شده‌اند. فرهیختگان صرفا برای اطلاع مخاطبان این مقاله را بازنشر می‌کند که در ادامه ترجمه آن را می‌خوانید.

بازگشت بنیامین نتانیاهو به قدرت در اسرائیل با یک ائتلاف ضعیف متشکل از راست‌افراطی، حتی توهم راه‌حل دودولتی را از بین برده است. اعضای دولت جدید از او بیان دیدگاه‌های خود درباره ماهیت اسرائیل و اینکه این «کشور» باید در تمامی سرزمین‌هایی که کنترل می‌کند چگونه باید باشد، به‌هیچ‌وجه دچار خودسانسوری نیستند: اسرائیل بزرگ که نه‌فقط به‌عنوان یک کشور یهودی، بلکه به‌عنوان کشوری که در آن قانون هم برتری یهودیان بر همه فلسطینیان ساکن را تبر تضمین می‌کند، درنتیجه دیگر نمی‌توان از رویارویی با واقعیت تک‌دولتی اجتناب کرد.

دولت جدید رادیکال اسرائیل این واقعیت را ایجاد نکرده، بلکه فقط انکار آن را غیرممکن کرده است. وضعیت موقت اشغال اراضی فلسطین اکنون تبدیل به یک وضعیت دائمی شده است که در آن کشوری تحت حاکمیت یک گروه، بر گروه دیگری از مردم حکومت می‌کند. تحقق وعده راه‌حل دودولتی در سال‌های حول‌وحوش توافقنامه اسلو در سال ۱۹۹۳ امکان‌پذیر بود؛ زمانی که زمین‌هایی برای رد و بدل و سازش در هر دوطرف اسرائیلی و فلسطینی وجود داشت و پیشرفت‌های هرچند زودگذر اما ملموسی در زمینه ایجاد نهادهای یک دولت فرضی فلسطینی حاصل می‌شد. اما این دوره مدت‌هاست که به پایان رسیده است و امروز دیگر منطقی به نظر نمی‌رسد که اجازه دهیم بینش‌های تخیلی از آینده، وضعیت فعلی بشدت نهادینه‌شده را دچار ابهام سازد.

اکنون دیگر زمان دست‌وینجه نرم کردن با معنای راهبرد تک‌دولتی از نظر سیاستی و تحلیلی گذشته است. فلسطین دیگر موجودیتی در انتظار تبدیل به کشور نیست و اسرائیل هم یک کشور دموکراتیک که از سر انتقای سرزمین فلسطین را اشغال کرده، نیست. تمام قلمروی واقع در غرب رود اردن مدت‌ها است که یک کشور واحد تحت حاکمیت اسرائیل را تشکیل می‌دهد که در آن سرزمین و مردم تابع رژیم‌های حقوقی کاملا متفاوتی هستند و با فلسطینی‌ها هم برای منافعه به‌عنوان یک کاست [طبقه] پایین‌تر رفتار می‌شود. سیاستگذاران و تحلیلگرانی که این واقعیت تک‌دولتی را نادیده می‌گیرند، محکوم به شکست هستند و کاری فراتر از سرپوش گذاشتن بر تثبیت وضعیت موجود انجام نمی‌دهند.

برخی پیامدهای این واقعیت تک‌دولتی روشن است. برخلاف آرزوی مشتاقانه بسیاری از حامیان اسرائیل (و حاکمان عرب) جهان از همیشت دادن به حقوق فلسطینی‌ها دست نخواهد کشید. حقوق، سلب مالکیت و نقض حقوق بشر در سال گذشته تشدید شده است و با گذشت هر روز از محبوس شدن فلسطینی‌ها در این نظام فزاینده ظلم و تجاوز قانونی اسرائیل، ریسک مقابله خشونت‌آمیز در مقیاس کلان شدت خواهد گرفت. با وجود این آنچه روشن نیست چگونگی تطبیق بازیگران مهم با این شرایط جدید است که در نتیجه آن تک‌دولتی از یک راز افشاشده به واقعیتی غیرقابل کتمان تبدیل شده است.

به‌نظر می‌رسد چه باید‌و، رئیس‌جمهور ایالات‌متحده کاملا به وضعیت موجود متعهد است. به‌علاوه هیچ مدرکی وجود ندارد که نشان دهد دولت او به این موضوع فکر کرده یا کاری فراتر از مدیریت بحران و ایجاد نارضایتی انجام داده است. حسی قوی از تفکر خیالباقانه در واشنگتن وجود دارد که براساس آن بسیاری از مقالات کنونی درباره تغییر دژدانلشت خود را متقاعد کنند که پس از خروج دولت «انهنجار نتانیاهو»، شانس بازگشت به مذاکرات دودولتی وجود دارد. اما نادیده گرفتن واقعیت جدید نمی‌تواند برای مدتی طولانی ادامه یابد. طوفانی در اسرائیل و فلسطین درحال شکل‌گیری است که خواستار واکنش فوری از سوی کشوری است که بیشترین امکان ظهور دولتی را فراهم کرده است که از برتری یهودیان حمایت می‌کند. اگر ایالات‌متحده می‌خواهد در بی‌ثباتی عمیق در خاورمیانه و به‌چالش کشیدن برنامه جهانی گسترده‌تر خود اجتناب کند، باید از معافیت اسرائیل از استاندارد‌ها و ساختارهای نظم بین‌المللی لیبرال که واشنگتن تمایل دارد آن را رهبری کند، دست بردارد.

از غیرقابل اظهار به غیرقابل انکار

صرف‌نظر از عقاید و گمان‌های مختلف، ترتیبات تک‌دولتی که این امکان محتمل در زمینه نیست، بلکه هم‌اکنون وجود دارد. بین دریای مدیترانه و رود اردن، یک دولت ورود و خروج افراد و کالاها را کنترل می‌کند، بر امنیت نظارت می‌کند و این ظرفیت را دارد که تصمیمات، قوانین و سیاست‌ها می‌خواهد را بر میلیون‌ها نفر از آن‌ها بدون رضایت آنها، تحمیل کند.

روی کاغذ و اصولا یک واقعیت تک‌دولتی می‌تواند مبتنی بر حکومت دموکراتیک و شهروندی برابر باشد. اما چنین ترتیبی درحال حاضر وجود ندارد. اسرائیل بین هویت یهودی و دموکراسی لیبرال، اولی را انتخاب کرده است. این نظام جدید بر برتری یهودیان ابتنا شده است و در آن غیریهودیان اکثرا از حقوق مادون مورد تبعیض قرار گرفته‌اند یا در یک طرح پلکانی طرد می‌شوند؛ برخی از غیریهودیان -اما نه همه- حقوق یهودیان است و با گذشت هر روز از محبوس شدن فلسطینی‌ها در این نظام فزاینده ظلم و تجاوز قانونی اسرائیل، ریسک مقابله خشونت‌آمیز در مقیاس کلان شدت خواهد گرفت. با وجود این آنچه روشن نیست چگونگی تطبیق بازیگران مهم با این شرایط جدید است که در آن کشوری تحت حاکمیت یک گروه، بر گروه دیگری از مردم حکومت می‌کند. تحقق وعده راه‌حل دودولتی در سال‌های حول‌وحوش توافقنامه اسلو در سال ۱۹۹۳ امکان‌پذیر بود؛ زمانی که زمین‌هایی برای رد و بدل و سازش در هر دوطرف اسرائیلی و فلسطینی وجود داشت و پیشرفت‌های هرچند زودگذر اما ملموسی در زمینه ایجاد نهادهای یک دولت فرضی فلسطینی حاصل می‌شد. اما این دوره مدت‌هاست که به پایان رسیده است و امروز دیگر منطقی به نظر نمی‌رسد که اجازه دهیم بینش‌های تخیلی از آینده، وضعیت فعلی بشدت نهادینه‌شده را دچار ابهام سازد.

اکنون دیگر زمان دست‌وینجه نرم کردن با معنای راهبرد تک‌دولتی از نظر سیاستی و تحلیلی گذشته است. فلسطین دیگر موجودیتی در انتظار تبدیل به کشور نیست و اسرائیل هم یک کشور دموکراتیک که از سر انتقای سرزمین فلسطین را اشغال کرده، نیست. تمام قلمروی واقع در غرب رود اردن مدت‌هاست که یک کشور واحد تحت حاکمیت اسرائیل را تشکیل می‌دهد که در آن سرزمین و مردم تابع رژیم‌های حقوقی کاملا متفاوتی هستند و با فلسطینی‌ها هم برای منافعه به‌عنوان یک کاست [طبقه] پایین‌تر رفتار می‌شود. سیاستگذاران و تحلیلگرانی که این واقعیت تک‌دولتی را نادیده می‌گیرند، محکوم به شکست هستند و کاری فراتر از سرپوش گذاشتن بر تثبیت وضعیت موجود انجام نمی‌دهند.

برخی پیامدهای این واقعیت تک‌دولتی روشن است. برخلاف آرزوی مشتاقانه بسیاری از حامیان اسرائیل (و حاکمان عرب) جهان از همیشت دادن به حقوق فلسطینی‌ها دست نخواهد کشید. خشونت، سلب مالکیت و نقض حقوق بشر در سال گذشته تشدید شده